

CAP-VALMISTELUN MAASEUTU –TYÖRYHMÄ

Aika: Perjantai 3.12.2020 klo 13-16

Paikka: Teams

Läsnäolijat:

Taina Vesanto, puheenjohtaja, maa- ja metsätalousministeriö
Sanna Sihvola, varapuheenjohtaja, maa- ja metsätalousministeriö
Laura Jänis, maa- ja metsätalousministeriö
Juuso Kalliokoski, maa- ja metsätalousministeriö
Anne Vainio, maa- ja metsätalousministeriö
Markus Lounela, maa- ja metsätalousministeriö
Jyri Inha, valtiovarainministeriö
Hanna-Mari Kuhmonen, työ- ja elinkeinoministeriö
Johanna Helkimo, ympäristöministeriö
Raisa Ikonen, Ruokavirasto
Reijo Martikainen, Ruokavirasto
Teemu Hauhia, Maaseutuverkostopalvelut
Ritva Rinta-Pukka, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Risto Poutiainen, Pohjois-Karjalan liitto
Taina Väre, Kuntaliitto
Juha Lappalainen, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK
Olli Cavén, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK
Bjarne Westerlund, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
Tuomas Perheentupa, Suomen kylät ry
Eliisa Vesisenaho, Pirkan helmi ry
Marianne Selkäinaho, siht., Maa- ja metsätalousministeriö
Leena Anttila, siht., Maa- ja metsätalousministeriö

Asiantuntijat:

Hilkka Vihinen, Luonnonvarakeskus LUKE
Eero Pehkonen, pysyvä asiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö
Noora Pehkonen, pysyvä asiantuntija, Ruokavirasto
Virva Terho, maa- ja metsätalousministeriö
Helinä Yli-Knuutila, TEM

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Taina Vesanto avasi kokouksen klo 13:00.

Kokouksen esityslista hyväksyttiin.

Todettiin läsnäolijat.

2. CAP-valmistelun tilannekatsaus

a) EU- ja kansallisen valmistelun tilannekatsaus

Sanna Sihvola kertoi CAP-valmistelun tilanteesta. CAP-suunnitelma on lähetettävä komissioon viimeistään 1.1.2022. EU:n perusasetukset julkaistaan Virallisessa lehdessä 6.12.2021. Valtioneuvoston käsittely on tämänhetkisen tiedon mukaan 16.12. Sen jälkeen CAP-suunnitelma voidaan toimittaa komissioon, kunhan alemmanasteiset säädökset on hyväksytty ja komission tietojärjestelmä SFC on kehitetty siihen vaiheeseen, että lähettäminen onnistuu.

Puheenjohtaja totesi, että erityisesti päästövähennykset ovat olleet poliittisessa keskustelussa viime aikoina myös CAP-suunnitelman osalta. Aiemmassa valmisteluvaiheessa keskustelussa on ollut mm. Leader.

b) Kansallisen säädösvalmistelun tilanne

Markus Lounela/ MMM kertoi kansallisen lainsäädännön valmistelusta. Alueellisesta maaseudun kehittämistä säädetään kehittämistukilaissa ja osin hallinnointilaisissa. Komission alemman asteisista säädöksistä on tulossa lisää vaatimuksia, jotka pitää ottaa huomioon kansallisessa lainsäädännössä, esim. uudeen toimeenpanomallin vaatimusten vuoksi seurantatietojen toimittamisesta tulee jatkossa maksamisen edellytys. Lisäksi on tärkeää selkeyttää ELY-keskusten ja toimintaryhmien vastuita.

Leader-ryhmien uusi prosenttiperusteinen toimintarahamalli muistuttaa teknisen avun maksutapaa, joten toimintarahamallin sääätely perustuu jatkossa hallinnointilakiin kehittämistukilain sijaan. Hallituksen esitykset annetaan syksyllä 2022 budjettilakina, niin että CAP-suunnitelman toimeenpano vuoden 2023 alun jälkeen on mahdollista.

Keskustelu:

- Sähköisen asioinnin merkitys korostuu tulevilla rahoituskaudella. Tietojärjestelmien kehitystyö on sen vuoksi kriittinen tekijä.
- Hyvä, että seurantatiedot sidotaan maksujen etenemiseen, silloin on aina myös saatavilla reaaliaikainen tieto CAP-suunnitelman etenemisestä. On myös hyvä, että ELY-keskusten ja Leader-ryhmien väliset vastuut selkeytetään säädöksissä.

3. CAP-suunnitelman rahoituspainotukset ja tavoitteet

Virva Terho/ MMM esitteli tämänhetkisen esityksen CAP-suunnitelman ja rahoituskauden 2021-2027 rahoituskokonaisuudesta. Siirtymäkauden rahoitus 2021-2022 on merkittävässä roolissa ja se tulee huomioida koko ajan osana kokonaisuutta. Siirtymäkauden rahoituksen mahdollisesti käyttämättä jäävä EU-osuus ei siirry osaksi CAP-suunnitelman rahoitusta, sen sijaan vastaava kansallinen osuus voidaan sinne siirtää. Ympäristö- ja ilmastotavoitteisiin vastaaviin toimiin suunnataan CAP-suunnitelmassa yhteensä noin 2,4 miljardia rahoitusta, mikä on 58 % CAP-suunnitelman (II pilarin) rahoituksesta.

Uudessa toimeenpanomallissa tulospäätöksuutta seurataan intervention eli toimenpiteen tasolla siten, että jaettaessa rahoitus määrällisillä tavoitteilla saadaan yksikkökustannus. Raportoinnissa verrataan suunniteltua ja toteutunutta yksikkökustannusta, nämä eivät saa poiketa 50 % enempää. Lisäksi jokainen toimenpide kytetään vähintään yhteen tulostavoitteeseen. Vuoden 2024 välitarkastelussa tulostavoite voi poiketa toteutuneesta tuloksesta korkeintaan 35 % ja vuoden 2026 tarkastelussa 25 %, jos tämä alittuu, on seurauksena rahoituskorjaus. Tavoitteet tulee siis asettaa realistisen kunnianhimoisiksi. Lisäksi kokonaisuuteen on yhteensovitetava eri alueiden tarpeet ja tavoitteet.

Tällä hetkellä alueiden väliset erot tavoitteiden saavuttamisessa ovat selkeästi nähtävissä. Saattaa olla, että ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi ympäristötoimet pitää korvamerkitä aluetasolla. Tavoitteiden saavuttaminen tulee myös osaksi ELY-keskusten toimialaohjausta. Kaiken kaikkiaan rahoitussuunnitelma on edelleen luonnos, ja se voi muuttua sekä valtioneuvoston että komission käsittelyn yhteydessä.

Keskustelu:

- On vaikea hahmottaa, mitä erilliset ympäristötavoitteita toteuttavat hanke- ja yritystuet olisivat. Kaikissa hanke- ja yritystuissa on mahdollista olla positiivisia ympäristövaikutuksia.
- Esitys on hyvä ja selkeä. On haasteellista, että suunnitellut tavoitteet myös toteutuvat käytännössä. Siihen tarvitaan ELY-keskusten apua ja oikeanlaisia valintakriteereitä.
- Valintakriteerit tehostavat ympäristötavoitteiden toteutumista. Jos toimenpidettä ei ole erikseen määriteltä ympäristötavoitteita edistäväksi, on tavoitteita toteuttavia hankkeita vaikea erotella suuresta kokonaisuudesta. Myös Leaderissä voidaan ottaa käyttöön jokin ympäristö- ja ilmastotavoitteita seuraava indikaattori.

4. Yhteensovituksen näkökulma, katsaus alue- ja rakennepolitiikan rahastojen tilanteesta

Helinä Yli-Knuutila, TEM kertoi alue- ja rakennerahastojen toimeenpano- ja valmistelutilanteesta. Alue- ja rakennepolitiikan ohjelma Uudistuva ja Osaava Suomi 2021-2027 on jätetty komissiolle marraskuussa 2021. Ensimmäiset haut avataan alkuvuodesta 2022 kansallisella riskillä. Komissio hyväksyy ohjelman arvion mukaan maaliskuussa 2022. Komissiolle jätetty ohjelma sisältää tällä hetkellä EAKR:n ja ESR:n toimenpiteet. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) toimenpiteet hyväksytään komissiossa vasta myöhemmin.

Ohjelmaa toteutetaan kaikkialla Suomessa, pl. Ahvenanmaa. Toimeenpanoa ohjaa maakuntaohjelmat ja älykkään erikoistumisen strategiat. Ohjelmalla rahoitetaan sekä kaupunkien että maaseudun kehittämistä. Työnjako ja yhteensovittaminen eri rahastojen välillä ja eri toimijoiden välillä on tärkeää.

Keskustelu:

- Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä tehdään yhteensovitusta eri ohjelmien ja rahastojen välillä. Uusi JTF-rahasto kytkeytyy sekä maaseudun kehittämiseen, että alue- ja rakennepolitiikkaan, joten jatkossa yhteensovittaminen on entistä tärkeämpää. 14 maakunnan JTF-suunnitelmia viimeistellään parhaillaan. Tavoitteena on, että ne hyväksyttäisiin valtioneuvostossa maaliskuussa 2022 ja sen jälkeen toimitettaisiin komissioon.
- Alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varat painottuvat tietyille alueille ao. rahastojen tavoitteiden mukaan ja samoin maaseudun kehittämisen varat tietyille alueille ko. rahaston tavoitteiden mukaan. Ei siis ole tarkoitus, että yhden rahaston varoilla paikattaisiin jonkin toisen rahaston varojen niukkuutta.
- Miten ympäristöasioita rahoitetaan uudessa alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa verrattuna edelliseen ohjelmaan? *Ohjelmassa on uusi kiertotalouden erityistavoite. Komissio esittää, että panostettaisiin enemmän myös luonnon monimuotoisuutta ja biodiversiteettiä edistäviin toimiin. Lisäksi rahoitetaan energiatehokkuuteen ja kasvihuonekaasupäästöihin vaikuttavia toimia.*

5. ELY-keskusten alueelliset maaseudun kehittämissuunnitelmat

Sanna Sihvola kertoi, että alueellisia maaseudun kehittämissuunnitelmia on mahdollista päivittää vuoden 2022 aikana. Vuonna 2022 on tarkoitus myös laatia uudet ELY-keskusten ja Leader-ryhmien väliset yhteistyösopimukset sekä uudistaa ELY-keskusten käyttämät valintakriteerit. Myös ELY-keskusten toimialaohjausta uudistetaan, siten että sillä voidaan vastata uuden rahoituskauden ja uuden toimeenpanomallin asettamiin vaatimuksiin. Leader-ryhmien 2. vaiheen hakukierros järjestetään vuoden 2022 aikana.

Tukikelpoisen maaseutualueen määrittely herätti paljon kommentteja CAP-suunnitelman lausuntokierroksen aikana. Maaseutumäärittelyn yksityiskohtia ei ole tarkoitus kirjata CAP-suunnitelmaan. Maaseutumäärittelyssä SYKE:n aluetyypologialuokituksen mukainen sisempi kaupunkialue ei voi kuulua tukikelpoiseen maaseutualueeseen. Ulompi kaupunkialue voi kuulua tukikelpoiseen alueeseen perustellusta syystä, jos alueen ELY-keskus ja Leader-ryhmät yhdessä näin päättävät. Muut aluetyypit kuuluvat tukikelpoiseen maaseutualueeseen ja lisäksi alle 30 000 asukkaan kunnat voidaan määrittellä kokonaan maaseuduksi.

Keskustelu:

- Koska ohjeistus ELY-keskusten ja Leader-ryhmien välisistä yhteistyösopimuksista on tulossa? *Alkuvuodesta 2022.*
- Aluemäärittelyn raamit ovat OK, mutta ongelmana on varojen jako eri alueiden välillä. *Harvaan asuttujen ja ydinmaaseutualueiden painotus rahoituksessa on poliittinen päätös. Valintakriteereitä on mahdollista käyttää siten, että ne huomioisivat esim. Uudenmaan tilanteen, jossa alueet, jotka tosiasianssa ovat etäällä keskuksista ovat luokituksessa kaupunkien läheistä maaseutua.*
- Varojen jakoa joudutaan tarkastelemaan uudelleen myös siinä tapauksessa, jos CAP-suunnitelman tulostavoitteet eivät täyty.

6. Tilannekatsaus Leader-valintakomitean työskentelystä

Laura Jänis kertoi, että Leader-ryhmien 1. vaiheen hakemukset on käsitelty valintakomiteassa ja niistä on annettu palaute Leader-ryhmille. Ilmasto- ja ympäristönäkökulmasta annettiin myös erillinen palaute. Myös ulkopuolinen arvioitsija on antanut palautteen hakemusten nykytila-, SWOT- ja tarveanalyysistä Leader-ryhmille. Vuoden 2022 alussa valmistellaan Leader-ryhmien haun 2. vaiheen ohjeistus, valintakriteerit ja aikataulu. Haun toisessa vaiheessa Leader-ryhmät laativat varsinaisen kehittämissstrategian alueilleen. Hakemusten palautusaika olisi kesäkuussa 2022 ja hakemusten käsittely tehdään syksyllä 2022.

Ensimmäisen vaiheen hakemuksista noin 70 % oli jo hyviä, 20 %:ssa oli jonkin verran kehitettävää ja 10 %:ssa enemmän kehitettävää. Neljässä hakemuksessa Leader-ryhmän toiminta-alue oli alle minimimääräksi asetetun 20 000 asukkaan. Näiden osalta on erityisen tärkeää miettiä, miten paikallinen kehittäminen pystytään turvaamaan, etenkin kun väestömäärä vähenee edelleen.

7. Seuraavat kokoukset

Ilmoitetaan myöhemmin.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:22.